برنجی سنه * نومرو — ۱۳ * ۲۹ رمضان مبارك ۱۳۲۹ — جمعه — ۹ ایلول سنه ۱۳۲۷ — ۲۳ ایلول افرنجی سنه ۹۱۱۱

سرمحرر : شهبندر زاده فلهلی
احمد حلمی

محل اداره‌سی :
جغال اوغلنده « حکمت » اداره‌خانه‌سی‌در .
حقه‌مقرون، اغراضدن سالم افکار و مقالاتله صحیفه‌لرمز آچیقدر.

« HIKMET »
Journal turc, quotidien, politique et littéraire
DIRECTEUR-PROPRIETAIRE : A.HILMY CHEHBENDER

حکمت

اوراق و مکاتیب سرمحررنامه کوندریله‌لی‌در .

اشتراك بدلی :
برسنه‌لکی یوز ، آلتی آیلغی آلتمش غروشدر .
بوسته اتحادینه داخل ممالك اجنبیه‌ایچون سنه‌لکی قرق فرانقدر .

ABONNEMENT
Union Postale: un an, 40, six mois, 25 Fr.
REDACTION: CONSTANTINOPLE, DJAGAL OGLOU

نسخه‌سی ۱۰ پاره — حقه خادم — یومی غزته‌در . — نسخه‌سی ۱۰ پاره

انظار ملته

قاموس مدنیتده :

هر کلمه‌نك قاچ معناسی وار ؟

عبرت آلامزی ، حصن حصین ملیتمزی تقویه ایتمه‌مزی موجب احسوالدن بری‌ده شودرکه : دیلنده کلهٔ بی‌معنای انسانیت ، النده سیف تدمیر وتجاوز اولان قوتلی اوروپانك قاموسنده ، هر کلمه‌نك بر برینه بکزه‌مز برسوری معناسی وار .

کلمه‌لر ده کیشمز ، لکن معنالری محل صرفه کوره بك زیاده ده کیشیر . مثلا : فرانسه المانیایه دوستلق کوسترمه‌سی والساس ولورن ، ی استردادندن واز کچمه‌سی کبی شیلر افاده ایدر . فاسه دوستلق کوسترمه‌سی ایسه ، لطفاً ونزلاً اوزوالمی مملکتك امحای استقلالی معناسنه کلیر !

المانیا یزه دوستلق ایدر ، شمندوفر امتیازلرینی قوپارمق شکلیله . فرانسه یزنی پك سیور ، یولدرمزی یوزده اوتوز فضله‌سیله یاپمق ایچین . انکلتره‌نك مودتی کاه جنوب حدودلرمزده ، کاه شمالده مشکلات ایقاعی صورتیله تجلی ایتمکده اولور . ایشته ایتالیاده شوهبت مسابقه‌سنده کیسه‌دن کری قالمامق ایچین اوك حق که پرستش درجه‌سنی بولان علاقه‌سنی ، طرابلسی یوتمق صورتیله اظهار ایتمك ایستیور . لکن آرتق عثمانلرك وبوتون مسلمانلرك بوقدر قوتلی نوازشه تحملی قالمادیغندن ایتالیانك تشبثه‌وارقوتلریله مانع اولاجقلری شبهه‌سزدر .

مدنی حکومتلردن بریسی اولان ایتالیانك انسانیت وحقوق آفریقا اقوام ابتدائیه‌سنك بیله یاپمادیغی برشکلده پامال ایتمه‌سی بوتون آفریقا عالم اسلامنی شدید هیجانلر ، شانلی عهدوپیمانلرله قیام ایتدیرمشدر .

اوروپالیلر ، موجودیتی مدافعه‌یه عزم ایدن بر ملتك ، برکتلهٔ مهیبهٔ بشریه‌نك نه‌دیمك اولدیغنی پك کوزل بیلیرلر . بنابرین مقام خلافتدارنی حس ایتدکاری ارتباط ومودتی مدای جان صورتیله اظهاره قطعاً نیت واعجاب ایدن فتاوای جهادیه‌یی احضار ایتمش اولان سادات عروسیه وسنوسیه‌نك شو عزم توحید کسترانه‌سنك اهمیت عظماسنی تقدیر ایدن ایتالیانلر ، سنوسیلر کبی آفریقاده نشر انسانیت ومدنیت ایتمکدن باشقا بر شی یاپامامش اولان رهبران انسانیتی ، اتهامه قالقیشیورلر . ایتالیا منابع حوادثی ، طرابلس غربده متنفذ یاپیلیرسه ، سنوسیلرك شهری یاغما ایده‌جکندن بحث ایدیورلر .

اصل غریبی شورای‌سی که رفقامزده کویا یام یام قبیله‌سندن بحث اولونیورمش کبی ایتالیان جریده‌لرینك چیرکین براتهام دیمك اولان عزویاتلرینی ، افریقانك اك مدنی مسلمانلری اولان سنوسیلری مدافعه‌یه لزوم کورمه‌دن یازیورلر .

آفریقانك جوللرنده بیله یاغما کرلکی ، قتل ونهب منعه چالیشان سنوسیلرك ، بر ولایت مقرنده ، برعثمانلی شهرنده ، یاغما کرلکی احتمالنی اورطه‌یه آتمق ، لئیم برافترادر لکن بز بوکلمه‌یی ، اوروپانك تفسیر کلمات اصولیله تفسیر ایدرسه‌ك ، شو نتیجه‌یی بولورزکه :

عثمانلیلرك محافظهٔ حیثیت وشانی اوغورنده افریقامزده کی بوتون اخوان دین کبی یدی ملیون سنوسی ده‌فدای جانه قرار ویرمشلردر

ایشته ایتالیان غزته‌لرینك قورقدیغی ویاغما کرلك شکلنده کوستردکاری سنوسی آمالی بوندن عبارتدر . ولوکه محرفاً اولسون ، یزه بویله برمژدهٔ اخوت وبردکاری ایچون ایتالیانلره تشکر ایده‌وز .

حسین عصمی

شئون عمومیه

حکومتك نظر دقتنه

افریقادن آلدیغمز مکتوبلرده شو آرالق اسلحه‌ایله دولو کمیلرك سرت سواحلنه کلیتلی اسلحه وجبخانه چیقاردقلری ، عربانه یاری وحتی ربع قیاتیله اسلحهٔ جدیده صاتیلدیغی وحتی یقینلرده اوچ کمی‌نك سرته قریب عین کبریته یاناشوب سلاح چیقاردیغی یازیلیور . عربان برطاقم حیتسز آدملرله حیدودلغه تشویق ایدیلك وایتالیانلرك متصرف اولدیغی اراضی‌یه تجاوز ایتدیرلمك ایسته‌نیلیورمش ، مقصد ایتالیا تبعه‌سنه تجاوز ایتدیرمك وقیل قاله وسیله بولمق ایمش .

سواحلده قجاقچیلغی منع ایده‌جك وسائط اولمادیغندن حمس اداره‌سی اظهار عجز ایدییور‌مش . مسئله‌نك اهمیتی میداندہ اولدیغندن سواحلی ترصد ایچین برفیلونك کوندریلمکی حکومتدن امید ایده‌رز .

بودجه مسئله‌سی ومیرالای غالب بك بیاناتی :

حربیه نظارتی لوازم مدیری میرالای غالب بك تاخیدروموس غزته‌سنك محرریته بیانات آتیده بولنمشدر :

حربیه نظارتنك بودجه‌سی آنجق سلاح آلتنده بولنان افرادك تقلیلیله ویاخود دور استبدادده اولدیغی کبی ترقیات عسکریه‌نك برافلمسیله قابلدر . اردو پالکز شمدی مظهر اصلاح وتکمل اولمغه باشلامش . بناءً علیه ملت برمدت دها براز فدا کارلق کوسترمك اردوی مظهر تسهیلات ایتملیدر .

نظارتلرك اختلافی بر طرف اولنه‌جقدر . هر ایکی طرفك وطنپرورلکی وحسن نیتی بوکا کافلدر . حربیه نظارتی آنجق ۱۰۰ الی ۲۰۰ بیك لیرا قدر تصرف یایه بیلیر . بو مقدار زیاده تصرفاتك اجراسی قطعاً ممکن دکلدر . اردو هوا ایله دکل ، پاره ایله اداره اولنور .

اتحاد عناصر هیئتی والتفات شاهانه

عناصر مختلفه‌دن متشکل اتحاد عناصر هیئت عثمانیه‌سنه طرف شاهانه‌دن ابدال بیوریلان التفات وسلام پادشاهینك تجلرده هیئتك انسای اجتماعنده صدر اعظم پاشا واسطه‌سیله تبلیغ ایدلمش اولدیغی یازمشدق . دون جمعیت مذکوره‌دن انتخاب ایدیلان بر هیئتك بك اوغلی متصرفی محی‌الدین بك افندینك تحت ریاستنده اوله‌رق طوپله باغچه سرای همایونه عزیمت ایده‌رك ذات شاهانه‌یه بالواسطه بر عریضهٔ تشکریه تقدیم ایلمشلردر .

مذکور عریضهٔ تشکریه نزد ملوکانه‌ده محظوظیتی موجب اولدیغندن پادشاه حضرتلری هیئتی [اتحاد عناصردن مقصد مملکتك ترقی وتعالیسنه چالیشمقدر . هیمز بونك ایچون غیرت ایدییورز وچالیشیورز کلمه‌لریله هیئتی تلطیف بیورمشلردر .

مادرید سفیری سزائی بك مدت مأذونیتنك ختامنه مبنی محل مأموریته متوجهاً عزیمت ایده‌جکندن دون طوپله باغچه‌سرای همایونه عزیمتله ذات شاهانه‌یه بالواسطه عرض وداع ایتمش والتفات شاهانه‌یه مظهر اولمشدر .

طرابلس غرب حوادثلری

تان غزته‌سنك روما مخابرندن روماده منتشر « استامپا » غزته‌سی محررلرندن بری بحریه‌مضابطانندن برینك افاداتنه استناداً ایتالیانك طرابلس غربده برحرکت عسکریه اجتیاجی باش کوستردیکی تقدیرده درت زرهلی کوندرمکی تحت قراره آلمش اولدیغنی یازییور . استامپا محرری حتی بوزرهلیلرك اسملرینده تصریح ایتمکده‌در .

بونده شایان اعتماد بعض رجال سیاسیه‌دن بوکا مماثل بعض حسوادثلر آلدم . حتی طرابلس غربه عسکر سوقته احتیاج کورلمه‌جك اولورسه سیجیلیاده‌کی اون ایکنجی قسول اردونك کوندریله‌جکیده روایت ایدلمکده‌در .

معمافیه برطاقم فرضیات واحتمالاتدن عبارت بولنان بوحوادثلری قید احتیاط ایله تلقی ایتمك ایجاب ایدر . موسیو جیولتی تصوراتندن کیسه‌یی خبردار ایتمه‌مکده وبحر سفید استانبولوسنك محافظه‌ایدیله‌جکنی مصراً ادعا ایتمکده‌در .

ایتالیاده‌کی بوحرکت ملیه‌نك مسببی اولان غزته‌لر آلمان وآوستریا مطبوعاتنك ایتالیانك طرابلس غربده‌کی حقوقنه متعلق نشریاتنی کمال تمنونیله اقتباس ونشر ایتمکده‌درلر .

مباحث سیاسیه

عثمانلی عناصری نه‌یه ائتلاف ایتمیور ؟

[اسباب شکایه]

بو ، مهم برسؤالدر . برأوك مختلف اودالرنده ساکن اولمق مجبوریتنده بولونانلرك عدم امتزاجی قدر صیقندیلی ، مزعج وبادیٔ فلاکت برحال تصور اولونامز . شیمدی ، کوزکزك اوکنه تصاریف ایامه مقاومت ایتمش ، آرتق هرطرفی خرابه یوز طوتمش ، طاوانندن صولر صیزار ، دیوارلرنده‌کی ده‌شیکلردن روزکار ایشلر ، کهنه برقوناق کتیریکز : ایشته وطنمزك حال حاضری ، ایشته بزه ماضی‌نك براقدیغی وطن .

صوکراده ، بوقوناغك هراوداسنده برعائله اوطوریور ، فرض ایدیکز . بوعائله‌لرك هربری برلسانله متکلم ، اکثری احتیاساتلری غیرمشترك . قوناق حقده هربرینك کندینه مخصوص فکری وار . هرعائله ، دیکر عائله‌لری کندی راحتی ، موجودیتی ایچین مضر کوریور . قوناغك خراب اولدیغنی ، حالا تعمیر وترمیمنه باقیلمازسه بیقلاجغنی دوشونیور . عائله‌لرك مشاغل روزمره‌سی یکدیکرینی اتهام ، یکدیکریله مناقشه : ایشته عناصر عثمانیه‌نك شیمدیکی مخادنت اجتماعیه‌سی .

بوسوزشلی حلك البنده برجوق سببلری وار . بونلرك کیمیسی تاریخی ، کیمیسی اجتماعی ، کیمیسی ملی وصمیمی . بزبونلرك هپسنی تدقیق ایده‌جك دکلز . ذاتاً بوسببلرك جوعی اویله‌شیلرکه اونلری آنجاق زمان تداوی وتعدیل ایده‌بیلیر . بنابرین بوسببلری شمیدیدن میدان مناقشه‌یه آتمق ، اختلافی کسکینلشدیرمکدن باشقا برشیئه یارامامز .

بزاسباب عدیده‌دن ، صمیمی برآرزوایله ، دفعلری دکلسه‌بیله ، تعدیل مضرتلری ممکن اولان برقاچ سبب شکلی‌یی تدقیق ایده‌جکز .

الك مهم سبب

تورکسه‌مزده ایکی ضرب مثل وار . بریسی : آداما ایله مال توکنمز . ، دیکری : ایسته‌یمك بریوزی ، ویرمه‌یمك ایکی یوزی قارادر ! »

صانیرزکه مقدرات عناصری اداره‌یه مأمور اولانلرك برطاقمی برنجی دیکر طاقمی ایکنجی ضرب مثلی دستور سیاست اتخاذ ایتمکده‌در . نتیجه : ده‌میرجی‌نك حکایه‌سی : غوغادیدیکك بوندن چیقار . » یك حقلی اولارق ادعا ایده‌رزکه الك بویوك قسالق بوندن چیقیور . بو دعوامزی اثبات ایچین زمین مسئله‌یی احضار ایده‌جك برقاچ سوز سویله‌یه‌لم .

قبل الانقلاب بومملکتده حق فتحله تأسس ایتمش براصول اداری ، اکثریتك رهبر وجدانیسی اولان بردین حاکم وارایدی . بوایکی قوتدن ایکنجیسی ، انقلابدن صوکراده عیناً باقی قالدی ، وباشقا دورلوده اولامازدی .

عثمانلی حکومتك دین رسمیسی ، دین اسلامدر . برنجی شکله کلنجه : واقعا بوایمپراطورلغی تورکلر تأسیس ایتمشلرسه‌ده حکومته صرف قومی وعنصری برشکل ویرمه‌مشلر ، بالعکس تورك لسانی ، تورك کوره‌نکی قبول ایدن افراد مسلمه‌ایله تورکلر آراسنده برفرق بولامامشلردی . یالکز خرستیانلرك دینی واجتماعیتی محفوظ اولمقله برابر بومحفوظیت « مساوات سیاسیه » درجه‌سنده اولمایوب « رعایا » شکلنده ایدی .

عثمانلی انقلابی غیرمسلم وطنداشلرمزه مساوات سیاسیه بخش ایتدی‌که بو ، هیئت جلیلهٔ اسلامیه‌ده هرفردك حق اولان « حق عدل ورفاه » دن باشقا برشی دکلدر . بواساسلر حقنده هیچ کیمسه‌دن براعتراض صادر اولماز ، ظننده‌یز . یالکز مشکلات ، بونظریه‌لرك ساحهٔ عملیاتده تطبیقنده‌در . نظریاتدن عملیاته کچیلدیکی کبی درحال اورطه‌یه لسان ، مسلك وتمایلات عنصریه ، دین وسائره چیقییور . مواعید ومدعیات ، امکان وعدم امکان ، شرائط محیطیه وتمایلات خصوصیه ، چاربشماغه باشلایور . مباحثه ، مناقشه‌یه ، مناقشه ، مجادله‌یه ، مجادله ، مشاتمه‌یه ، والحاصل چیرکینلکك هرشکنه منقلب اولویور .

دیمك‌که فنالق ، حسب التحلیل ، آکلاشمامقدن ایله‌ری کلییور . شوحالده هانکی عنصره منسوب اولورسه اولسون ، عثمانلی متفکرلرینك الك بویوك همتی ، بو مسئله‌یی اعسلاقدن قورتاراجق وواضح برمیدانه درکه‌جك صورتده ، یعنی احتراسات سیاسیه‌دن عاری وفنی برشکلده تدقیقه منحصر اولمالی‌در .

آچیق ومردجه سویله‌یه‌لم ، زیرا اضمار افکار ، ریایی ، ریایسه عدم محادثه‌ی ووطنداشلر آراسنده ادامهٔ مباعدت ومخالفتی موجب اولور . عثمانلی عناصرینك ، هرعنصر ایچین مفید اولان موازنه‌سی نه‌دن عبارتدر ؟

بزنه‌ویره‌سیلیر ؟ بزدن نه ایسته‌نیلمه‌لی‌در ؟ ایشته‌صانیرزکه یکدیکرمزه عداوت کوسترمه‌جك ، یکدیکرمزی بی‌سود دیدیشمه‌لرله یوراجق یرده بواساسلی بحثلری مناقشه ایتمه‌ك ، البنده برفائده‌سی اولور . برلشه‌لم ، دییورز . عجبا یکدیکرینك مقصد ومرامنی آکلامایانلر نعمت اتحاددن نصیبه‌دار اولورمی ؟ بز بولزومی تقدیر ایتدیکمز ایچین عن قریب صحیفه‌لرمزده بومسئله‌لری تحلیل وتنقید ایده‌جکز .

شهبندر زاده
احمد حلمی